

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10.12.2003, sp. zn. 6 Tdo 1426/2003, ECLI:CZ:NS:2003:6.TDO.1426.2003.1

Číslo: 57/2005

Právní věta: I. Má-li soud za to, že jsou splněny podmínky pro řízení proti uprchlému podle § 302 a násl. tr. ř., je po podání obžaloby povinen na návrh státního zástupce nebo i bez návrhu rozhodnout o tom podle § 305 tr. ř. usnesením, a to i ve věci, ve které bylo trestní stíhání vedeno uvedeným způsobem již ve stadiu před podáním obžaloby. Bez rozhodnutí podle § 305 tr. ř. nelze řízení proti uprchlému před soudem provést, tedy zejména nelze konat hlavní líčení a veřejné zasedání v nepřítomnosti obviněného jen s ohledem na to, že jde o tento způsob řízení. V řízení o opravném prostředku je nutno nerespektování uvedených zásad soudem považovat za závažnou vadu řízení, která je důvodem pro zrušení rozhodnutí, jež bylo na jeho podkladě učiněno /např. ve smyslu ustanovení § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř. o odvolání/. II. Jestliže bylo ve věci konáno řízení proti uprchlému podle § 302 a násl. tr. ř., ač pro ně nebyly splněny zákonné podmínky nebo přesto, že soud o tom, že se bude takové řízení ve věci konat, nerozhodl podle § 305 tr. ř., a v důsledku tohoto procesního postupu byla obviněnému znemožněna účast na hlavním líčení nebo veřejném zasedání, je tato vada důvodem pro podání dovolání podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 10.12.2003

Spisová značka: 6 Tdo 1426/2003

Číslo rozhodnutí: 57

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Řízení o dovolání, Řízení o odvolání, Řízení o stížnosti pro porušení zákona, Řízení proti uprchlému

Předpisy: § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř.
§ 305 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

I.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 12. 2003, sp. zn. [6 Tdo 1426/2003](#))

Nejvyšší soud k dovolání obviněného R. H. zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 10. 2002, sp. zn. 9 To 69/02, a rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci ze dne 30. 10. 2001, sp. zn. 28 T 41/2000, v částech týkajících se obviněného R. H. a současně podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal krajskému státnímu zástupci v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci, aby věc v

potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 30. 10. 2001, sp. zn. 28 T 41/2000, byl obviněný R. H. uznán vinným pod body I., II. a III. výroku pokračujícím trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák., pod bodem IV. výroku pokračujícím trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák., a pod bodem V. výroku trestným činem zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1 tr. zák. a trestným činem zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1, 3 tr. zák. Za to byl odsouzen podle § 250 odst. 4 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody v délce sedmi roků, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazen do věznice s dozorem.

Tímto rozsudkem krajský soud rozhodl i o vině druhého obviněného J. D., jemuž uložil souhrnný trest odnětí svobody na pět let se zařazením do věznice s dozorem, a o uplatněných nárocích jednotlivých poškozených.

K odvolání obviněného R. H. Vrchní soud v Praze jako soud odvolací rozsudkem ze dne 4. 10. 2002, sp. zn. 9 To 69/02, zrušil rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci podle § 258 odst. 1 písm. b), d), odst. 2 tr. ř. ohledně obviněného R. H. ve výroku o vině skutky uvedenými v bodech I., II., III. a IV., ve výroku o trestu a v celém výroku o náhradě škody. Podle § 259 odst. 3 písm. a) tr. ř. znovu rozhodl tak, že obviněného R. H. uznal vinným pokračujícím trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák. ve znění účinném od 1. 1. 2002 (skutky ad I. 1 – 8, II. 1 – 3, III. 1 – 5), pokračujícím trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák. ve znění účinném od 1. 1. 2002 (skutky IV. 1 – 2). Za tyto trestné činy a za dva trestné činy zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1 tr. zák. a § 213 odst. 1, 3 tr. zák., které v napadeném rozsudku zůstaly odvoláním nedotčeny, uložil tomuto obviněnému podle § 250 odst. 3 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. úhrnný trest odnětí svobody v trvání čtyř roků, pro jehož výkon jej podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařadil do věznice s dozorem. Současně rozhodl o náhradě škody (a rovněž o odvolání obviněného J. D.).

Proti tomuto rozsudku podal obviněný R. H. prostřednictvím obhájkyň JUDr. J. V. dovolání, v němž uplatnil dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. d), g) tr. ř.

Ve vztahu k dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. v něm vytkl oběma soudům, že jeho jednání popsané v obžalobě nesprávně hmotně právně posoudily, neboť ani u jednoho skutku nejednal s úmyslem uvést někoho v omyl, využít něčího omylu či zamlčovat podstatné skutečnosti a způsobit na cizím majetku jakoukoli škodu. V dosavadním řízení nebyly zohledněny všechny shromážděné důkazy. Setrval na své obhajobě, že šlo pouze o běžný podnikatelský záměr, který proto, že neměl dostatek znalostí a zkušeností, nevyšel podle jeho očekávání. Dostatečnou pozornost soudy nevěnovaly ani osobě S. J., jehož se stal sám obětí, a který je zřejmě stále nezvěstný.

Naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. obviněný spatřoval v tom, že podstatná část trestního řízení byla proti němu vedena jako proti uprchlému. Pro tento postup však nebyly splněny podmínky, neboť se nikdy nevyhýbal trestnímu řízení pobytem v cizině, ani se neskrýval. Hlavní líčení se konala bez jeho přítomnosti, ač pro takový postup nebyl zákonný důvod. Za podstatnou označil též skutečnost, že při veřejném zasedání konaném o jeho odvolání před soudem druhého stupně neměl možnost se řádně vyjádřit ve smyslu ustanovení § 306a tr. ř. zakotvující jeho právo na opětovné provedení důkazů v případě, že pominuly důvody řízení proti uprchlému (pokud však byly dány).

V závěru podaného dovolání obviněný navrhl, aby rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 10.

2002, sp. zn. 9 To 69/02, ve všech výrocích týkajících se jeho osoby byl zrušen a věc byla vrácena soudu I. stupně k novému projednání a rozhodnutí.

Státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství ve svém vyjádření ze dne 26. 5. 2003 po podrobné rekapitulaci dosavadního průběhu řízení ve věci a obsahu dovolání obviněného konstatoval, že se s argumentací obviněného ohledně dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. ztotožnil. Orgány činné v trestním řízení nedostály své povinnosti zjišťovat, zda u obviněného existovaly a přetrvávaly důvody pro řízení proti uprchlému podle § 302 odst. 1 tr. ř. Přitom jejich povinností bylo zjistit, a to ještě předtím, než proti obviněnému zahájily řízení jako proti uprchlému, jaký byl skutečný motiv jeho pobytu mimo jím uváděná bydliště. Z některých poznatků učiněných v trestním řízení bylo totiž možno usuzovat, že obviněný se stal terčem výhrůžek, a tedy existovala možnost, že jeho cílem nebylo se vyhýbat trestnímu řízení, nýbrž snaha skrýt se před věřiteli. Na základě neúplných poznatků proto nemohly orgány činné v trestním řízení hodnověrně dospět k závěru, že se obviněný vyhýbal trestnímu řízení tím, že se skrýval. Řízení bylo v důsledku toho vedeno v rozporu s tehdy platným ustanovením § 302 odst. 1 tr. ř. Vadu spočívající v porušení ustanovení § 306a tr. ř. účinného od 1. 1. 2002, kterou dovolatel rovněž namítal, však nebylo možné subsumovat pod dovolací důvod zakotvený v § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. (Ke zbývajícím částem argumentace dovolatele, vztahujícím se k dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., se státní zástupce nevyjádřil, protože měl za to, že vzhledem k charakteru právě uvedených námitek, jejichž oprávněnost shledal, by se přezkum míjel účinkem.)

Vzhledem k uvedeným skutečnostem a s odkazem na ustanovení § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání podle § 265k odst. 1 tr. ř. za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 10. 2002, sp. zn. 9 To 69/02, a jemu předcházející rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci ze dne 30. 10. 2001, sp. zn. 28 T 41/2000, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a dále postupoval podle § 265l odst. 1 tr. ř. a přikázal státní zástupkyni Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci, aby předmětnou věc v potřebném rozsahu znovu projednala a rozhodla.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) v neveřejném zasedání nejprve zkoumal, zda v této věci jsou splněny podmínky přípustnosti dovolání podle § 265a tr. ř., a shledal, že dovolání obviněného je přípustné podle § 265a odst. 1, 2 písm. a) tr. ř. Obdobně Nejvyšší soud zjistil, že dovolání bylo podané osobou oprávněnou (§ 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř.), v zákonné lhůtě a na místě, kde dovolání lze podat (§ 265e odst. 1, 2, 3 tr. ř.).

Nejvyšší soud se proto dále zabýval otázkou opodstatněnosti dovolatelem uplatněných dovolacích důvodů.

V případě dovolacího důvodu vymezeného v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotně právním posouzení. V rámci takto vymezeného dovolacího důvodu je možné namítat, že skutek, jak byl v původním řízení zjištěn, byl nesprávně kvalifikován jako nějaký trestný čin, ačkoli nešlo o žádný trestný čin nebo šlo o jiný trestný čin. Není však možné namítat nesprávnost zjištění samotného skutku.

Obviněný v této části dovolání uplatnil fakticky jen námitky proti tomu, jakým způsobem soudy hodnotily provedené důkazy a jaká skutková zjištění z těchto důkazů učinily. Z takto tvrzených nedostatků až následně dovozoval nesprávné právní posouzení skutku, včetně subjektivní stránky ve formě úmyslu. Ve skutečnosti tak neuplatnil použitý dovolací důvod, ale jiný, který v ustanovení § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř. není uveden. Z taxativního výčtu zákonem vymezených dovolacích

důvodů vyplývá, že dovolání nelze podat pro pochybnosti o správnosti skutkových zjištění.

Vzhledem k tomu, že obviněný v rámci dovolacího důvodu, který podřadil pod důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., fakticky vytýkal vady, které nemohou být v rámci dovolání namítány, podal dovolání v této části z jiného důvodu, než je uveden v § 265b tr. ř. Z těchto důvodů Nejvyšší soud při svém rozhodování k uvedeným námitkám nepřihlížel.

Existenci dalšího obviněným uplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. však Nejvyšší soud shledal plně opodstatněnou. Mohl proto postupovat podle § 265i odst. 3, 5 tr. ř. a přezkoumat zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející, a to v části týkající se obviněného R. H.

Podle uvedeného dovolacího důvodu lze dovolání podat, byla-li porušena ustanovení o přítomnosti obviněného v hlavním líčení nebo ve veřejném zasedání. Dopadá na takové případy, kdy bylo hlavní líčení nebo veřejné zasedání konáno bez účasti obviněného v rozporu s tím, jak zákon jeho přítomnost umožňuje nebo zajišťuje. Tím dochází k nepřípustnému zásahu do ústavně garantovaného práva obviněného na projednání věci v jeho přítomnosti, aby mu tak byla dána možnost vyjádřit se ke všem prováděným důkazům (čl. 38 odst. 2 Listiny základních práva a svobod).

Z obsahu trestního spisu sp. zn. 28 T 41/2000 Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci Nejvyšší soud zjistil, že podstatná část přípravného řízení byla konána za účasti obviněného R. H., který dne 26. 5. 1999 osobně převzal i předvolání vyšetřovatele k prostudování spisu podle § 166 odst. 1 tr. ř., ke kterému se však dne 14. 6. 1999 nedostavil. Dne 7. 1. 2000 podala státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci u věcně a místně příslušného Okresního soudu v Liberci návrh na vydání příkazu k zatčení obviněného R. H. podle § 69 odst. 1 tr. ř. Okresní soud se s návrhem ztotožnil a dne 17. 1. 2000, sp. zn. 24 Nt 5/2000, vydal podle § 69 odst. 1 tr. ř. příkaz k zatčení obviněného (ze spisu však již nevyplývá, zda byl tento příkaz realizován, příp. posléze odvolán).

V průběhu přípravného řízení bylo obhájce obviněného umožněno, aby dne 5. 4. 2000 znovu prostudovala spisy a učinila návrhy na doplnění vyšetřování. Ze záznamu o prostudování spisu z tohoto dne je zřejmé, že v této době již bylo proti obviněnému R. H. vedeno řízení proti uprchlému. Aniž by spis obsahoval jakékoli další poznatky o pobytu obviněného, byla na základě návrhu vyšetřovatele na obviněného vypracována obžaloba, která byla Krajskému soudu v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci doručena dne 29. 6. 2000. Státní zástupkyně v ní navrhla, aby ve věci obviněného R. H. bylo konáno řízení proti uprchlému podle § 302 a násl. tr. ř. s odůvodněním, že se jmenovaný vyhýbá trestnímu řízení tím, že se skrývá.

Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci podle tohoto návrhu státní zástupkyně konal ve dnech 5. a 6. 6. 2001 a 30. 10. 2001 hlavní líčení bez účasti obviněného, neboť měl za to, že pro takový postup jsou splněny podmínky zakotvené v § 302 odst. 1 tr. ř. (účinného do 31. 12. 2001).

Soud prvního stupně, i když uvedený návrh státní zástupkyně akceptoval, se pokusil před nařízením hlavního líčení pobyt obviněného zjistit. Dne 21. 3. 2001 vypracoval v tomto směru žádosti, které adresoval jednak Okresnímu ředitelství Policie ČR v P. a jednak Okresnímu ředitelství Policie ČR v J. Z odpovědí na ně vyplývá, že pobyt obviněného není znám, avšak Okresní ředitelství Policie ČR v Jablonci nad Nisou soudu sdělilo novou adresu trvalého pobytu obviněného. Soud však žádné další šetření k ověření této důležité informace neučinil. Nemohl proto objektivně posoudit základní otázku, zda jsou v řízení proti obviněnému R. H. i v tomto stadiu trestního řízení splněny podmínky pro konání řízení proti uprchlému. Z pokynů předsedy senátu k zajištění konání hlavního líčení ve dnech 5. a 6. 6. 2001 a 30. 10. 2001 lze zjistit, že krajský soud se ani nepokusil doručit obviněnému

předvolání k hlavnímu líčení na žádnou z jemu známých adres.

Nejvyšší soud shledal již v tomto postupu krajského soudu jako soudu prvního stupně porušení práva obviněného řádně uplatnit svá obhajovací práva.

Podle § 302 odst. 1 tr. ř. účinného do 31. 12. 2001 bylo možno řízení proti uprchlému konat proti tomu, kdo se vyhýbal trestnímu řízení pobytem v cizině nebo tím, že se skrýval. Shodnou právní úpravu tohoto typu řízení obsahuje trestní řád i po novele provedené zákonem č. 265/2001 Sb., která nabyla účinnosti dne 1. 1. 2002.

Ustanovení § 302 tr. ř. ve znění nyní účinném předpokládá, že důvody pro konání řízení proti uprchlému mohou nastat v kterémkoli ze stadií trestního řízení. Jde o zvláštní způsob řízení proti osobě, kterou není vůbec možno postavit před soud, protože se buď skrývá, nebo se trestnímu řízení vyhýbá pobytem v cizině. Pokud jde o tuto materiální podmínku, je zapotřebí, aby pobyt v cizině byl motivován snahou vyhnout se trestnímu stíhání. Za skrývání je nutné považovat takové maření průběhu trestního řízení, kdy se pachatel na území republiky skrývá a brání tak svému dopadení a zajištění. Způsob podobného počínání je v zásadě srovnatelný s důvody tzv. útekové vazby podle § 67 písm. a) tr. ř.

Jak Nejvyšší soud z obsahu shora citovaného trestního spisu zjistil, obviněný R. H. se v cizině nezdržoval. Krajský soud a ani orgány činné v přípravném řízení neměly žádné poznatky o tom, že by obviněný v průběhu trestního řízení vycestoval mimo území České republiky; touto skutečností také během řízení vedeného jako řízení proti uprchlému nikdy neargumentovaly. Zákonná podmínka vycházející z ustanovení § 302 tr. ř., na jejímž základě by bylo možné takové řízení konat proto, že by se obviněný vyhýbal trestnímu řízení pobytem v cizině, proto v daném případě nemohla přicházet v úvahu.

Podle obsahu spisu však lze soudit, že řízení proti uprchlému bylo proti obviněnému R. H. vedeno proto, že orgány činné v trestním řízení, včetně soudu I. stupně, měly za to, že se obviněný skrývá. Pro takový závěr ovšem nečinily všechna potřebná šetření a neopatřily takové podklady, které by nepochybně svědčily o tom, že nedostavování se obviněného k některým úkonům v přípravném řízení nebo na předvolání soudu vychází z jeho snahy mařit trestní řízení vyhýbáním se projednání věci, ukrýváním se na neznámém místě nacházejícím se na území republiky, to vše v úmyslu zabránit projednání věci. Pokud tyto podmínky splněny nebyly, nebylo ani možné řízení proti uprchlému konat, a bylo-li konáno, nebylo možné v něm pokračovat.

Je totiž třeba stále mít na mysli, že řízení proti uprchlému je závažným zásahem do jeho zákonných práv, kdy mu není umožněno je v plné šíři uplatnit, a proto je nezbytné, aby před rozhodnutím o takovém způsobu řízení byly vyčerpány všechny možnosti a zákonné nástroje pro objasnění otázky, proč se obviněný na předvolání nedostavuje. Rozhodně nemůže pro zahájení řízení proti uprchlému postačovat pouhé konstatování, že se obviněný nezdržuje v místě svého bydliště, byť by taková úvaha mohla vycházet z opakovaně nevyzvednutých obsílek či předvolání zasílaných mu policejními orgány nebo soudem. Vždy je potřeba činit i další úkony a kroky, které mohou dát odpověď na otázku, na jakém místě se obviněný nalézá či proč se v místě svého bydliště nenachází.

Kromě toho Nejvyšší soud považuje za potřebné připomenout, že s ohledem na to, že řízení proti uprchlému neumožňuje obviněnému realizovat osobně a bezprostředně jeho právo na obhajobu, je vždy závažným zásahem do průběhu trestního řízení. I když toto řízení upravuje zákon a důvody pro jeho konání nastávají tehdy, když pro ně zavdává příčinu obviněný, i při splnění zákonných podmínek by mělo být zpravidla konáno až po vyčerpání jiných důrazných prostředků, např. žádosti o předvedení či vydání příkazu k zatčení. Není-li pobyt obviněného znám, měl by soud učinit dotazy na příslušné orgány, zda obviněný není někde hlášen k pobytu, zda není ve vazbě nebo ve výkonu trestu

odnětí svobody apod. Pokud toto nebude zjištěno, měly by být požádány příslušné orgány Policie České republiky o zjištění důvodů nepřítomnosti obviněného v jeho bydlišti nebo o vypátrání jeho pobytu.

Nejvyšší soud dále připomíná, že z obsahu spisu navíc vyplynulo, že obviněný R. H. se zúčastňoval podstatné části přípravného řízení vedeného proti němu v této trestní věci, když převzal první ze záznamů o sdělení obvinění, jakož i předvolání k prostudování spisu. Orgány činné v trestním řízení navíc zjistily, že obviněný se stal terčem výhrůžek osob, jimž zřejmě dlužil peníze. Takové okolnosti s přihlédnutím ke shora uvedeným zjištěním nedávaly dostatečný podklad, že by se obviněný skrýval v úmyslu a ve snaze se vyhnout trestnímu stíhání.

Krajský soud v odůvodnění svého rozhodnutí nevysvětlil a nerozvedl žádné úvahy o tom, na základě jakých poznatků dospěl k závěru, že lze řízení ohledně obviněného R. H. konat jako řízení proti uprchlému. V odůvodnění rozsudku pouze konstatoval, že „... řízení proti obviněnému R. H. je vedeno podle § 302 tr. ř. jako proti uprchlému, neboť od r. 1999 se nepodařilo jeho pobyt zjistit...“. Již sama tato formulace vzbuzuje vážné pochybnosti, neboť podmínkou řízení proti uprchlému není, že se nepodařilo (třeba i dlouhodobě) pobyt obviněného zjistit.

Z obsahu spisu je patrné, že nalézací soud ve stadiu po podání obžaloby neprováděl důkladně šetření ohledně zjištění pobytu obviněného R. H. (vyjma dvou shora specifikovaných dotazů směřovaných Policii ČR). Nezjišťoval ani skutečný motiv jeho pobytu mimo bydliště, neověřoval, zda obviněný v době, kdy proti němu bylo vedeno trestní řízení jako proti uprchlému, se nenacházel ve vazbě nebo ve výkonu trestu, což by rovněž zakládalo překážku pro vedení řízení proti uprchlému. Nelze také pominout, že při přípravě hlavního líčení se nepokusil nijak zajistit účast obviněného.

Nejvyšší soud tak na základě shora uvedených skutečností dospěl k závěru, že Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci jako soud prvního stupně závažným způsobem porušil práva obviněného na projednání věci v jeho přítomnosti zaručená mu již citovaným čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. V rozporu s ustanovením § 302 a násl. tr. ř. (řízení proti uprchlému) ani důsledně nezkoumal, zda zákonné podmínky pro tento zvláštní způsob řízení existovaly a i nadále trvají (srov. rozhodnutí č. 17/2002 Sb. rozh. trest.). Pokud by se totiž původně řízení proti uprchlému již konalo, avšak důvody pro konání takového řízení by před skončením trestního stíhání odpadly, musel by soud v řízení pokračovat podle obecných ustanovení trestního řádu.

Pro úplnost Nejvyšší soud konstatuje, že soud prvního stupně nerespektoval ani ustanovení § 305 tr. ř., neboť po podání obžaloby vůbec nerozhodl o konání řízení proti uprchlému. Povinnost rozhodnout podle tohoto ustanovení platí i tehdy, jestliže důvod k řízení proti uprchlému vznikl již před podáním obžaloby, a bylo-li již přípravné řízení vedeno jako řízení proti uprchlému, pokud se má i nadále postupovat podle § 302 tr. ř. a násl. i po podání obžaloby. Konání řízení ve stadiu řízení před soudem je totiž závažným průlomem do ústavní zásady čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod - práva obviněného na to, aby jeho věc byla projednána v jeho přítomnosti. Proto rozhodnutím soudu musí být ve všech případech postaveno najisto, že po podání obžaloby bude řízení před soudem vedeno formou řízení proti uprchlému umožňující rozhodnout v jeho nepřítomnosti. Nadto při přípravě hlavního líčení nepostupoval důsledně podle ustanovení § 306 odst. 2 tr. ř., které mu ukládá, aby předvolání k hlavnímu líčení v řízení proti uprchlému bylo vhodným způsobem uveřejněno. V praxi se uveřejnění činí tak, že je předvolání vyvěšeno po stanovenou dobu v soudní budově na úřední desce. V referátu předsedy senátu k přípravě hlavního líčení konaného ve dnech 5. a 6. 6. 2001 je sice uveden pokyn ... ohledně obv. H. vyvěs oznámení o konání hl. líčení ..., avšak ve spise se nenachází ani předvolání k hlavnímu líčení ani obžaloba, na kterých by bylo vyznačeno datum jejich vyvěšení na úřední desku a datum jejich sejmutí, přičemž povinnost takového postupu vyplývala z ustanovení § 130 odst. 2 vnitřního a kancelářského řádu pro okresní, krajské a vrchní soudy (instrukce ministerstva spravedlnosti ze dne 23. 3. 1998, č. j. 1100/1998-OOD, ve znění pozdějších změn a

doplnění, platná do 3. 12. 2001; nyní § 142 odst. 2 instrukce ministerstva spravedlnosti ze dne 3. 12. 2001, č. j. 505/2001-Org).

Vrchní soud v Praze jako soud druhého stupně ve veřejném zasedání (konaném dne 4. 10. 2002 též o odvolání obviněného R. H. a v jeho přítomnosti) popsané evidentní pochybení orgánů přípravného řízení a posléze krajského soudu nenapravit. Přestože v odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že přezkoumal z podnětu podaných odvolání podle § 254 odst. 1, 2, 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku i správnost postupu řízení, které jim předcházelo, a to z hlediska vytýkaných vad a přihlížející i k vadám, které nebyly odvolateli vytýkány, pokud měly vliv na správnost některého z výroků, ve skutečnosti podle tohoto ustanovení nepostupoval a řízení předcházející odsuzujícímu rozsudku náležitě nepřezkoumal. Jinak by totiž nemohl učinit závěr, že napadený rozsudek je výsledkem řízení, které bylo provedeno podle trestního řádu a nedošlo v něm k žádným podstatným vadám, které by mohly mít na objasnění věci nebo na možnost uplatnění práva obžalovaných na obhajobu.

Nejvyšší soud proto podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 10. 2002, sp. zn. 9 To 69/02, a jemu předcházející rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 30. 10. 2001, sp. zn. 28 T 41/2000, a to v částech týkajících se obviněného R. H., neboť v důsledku postupu soudu I. stupně došlo k porušení ustanovení o přítomnosti obviněného v hlavním líčení, což obviněný ve svém mimořádném opravném prostředku důvodně namítl. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Nejvyšší soud přihlédl k nedostatkům, které se projeví již v přípravném řízení, které je zatíženo stejnou vadou, jaká je vytýkána soudu prvního stupně, tedy že bylo řízení proti uprchlému konáno bez toho, aniž by pro ně byly splněny zákonné podmínky vymezené ustanovením § 302 a násl. tr. ř. Právě v tomto stadiu trestného řízení příslušné orgány učinily prvotní závěr, že se obviněný skrývá, aniž pro takový závěr měly opatřeny potřebné podklady. V důsledku toho obviněný nemohl fakticky realizovat své právo na seznámení se s výsledky vyšetřování. Z těchto důvodů (shodných s vyjádřením státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství) podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Krajskému státnímu zástupci v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.